

שאלות חזרה – מסכת קידושין (ב ע"א - יא ע"ב)

שאלות ארוכות

1. "האשה נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים"

- א. האם אשה נקנית לבעלה באמצעות חופה או באמצעות חליפין? (ג ע"א)
- ב. מה המקור לכך שאשה לא קונה את עצמה באמצעות חליצה? (ג ע"ב)

2. קידושי כסף (ה ע"א)

- א. מדוע לא ניתן להקיש יציאה להויה ולומר שאשה מתגרשת בכסף? [ציין 2 תירוצים]
- ב. מדוע צריך לימוד מיוחד שאשה מתקדשת בכסף ולא ניתן ללמוד זאת משטר וביאה? (= "לא ניכתוב רחמנא בכסף ותיתי מהנד")

3. נתן לה כסף או שוה כסף, ואמר לה הרי את מקודשת לי... הרי זו מקודשת;

אבל היא שנתנה, ואמרה היא הריני מקודשת לך... אינה מקודשת. (ה ע"ב)

- א. מדוע לא ניתן לתרץ את הסתירה הקיימת לכאורה בין הרישא לסיפא בתירוץ ש"רישא דוקא, סיפא כדי נסבה"?
- ב. למסקנת הגמרא, מה הדין במקרה ש"נתן הוא ואמרה היא"?

4. אמר שמואל: בקידושין, נתן לה כסף ושוה כסף, ואמר לה הרי את מקודשת, הרי את מאורסת

הרי את לאינתו - הרי זו מקודשת, הריני אישך, הריני בעליך, הריני ארוסיך - אין כאן בית מיחוש; וכן בגירושין, נתן לה ואמר לה הרי את משולחת, הרי את מגורשת, הרי את מותרת לכל אדם - הרי זו מגורשת, איני אישך, איני בעליך, איני ארוסיך - אין כאן בית מיחוש. (ה ע"ב)

- א. מדוע הגמרא אמרה ש"הכא במאי עסקין דאמר ליי"?
- ב. מה החידוש בדברי שמואל?

5. קידושין לחצאין (ז ע"א)

- א. מה הדין של "חציך מקודשת ליי", ומדוע?
- ב. מדוע יש הבדל עקרוני בין הדין של "התקדשי לי לחצאיי" לבין הדין של "האומר רגלה של זו עולה"?

6. התקדשי לי במנה (ח ע"א)

"אמר רבי אלעזר: התקדשי לי במנה, ונתן לה דינר - הרי זו מקודשת, וישלים"

- א. כיצד תירצה הגמרא את הקושיה על דברי רבי אלעזר מהברייתא: "התקדשי לי במנה, והיה מונה והולך, ורצה אחד מהן לחזור אפילו בדינר האחרון - הרשות בידו"!? [2 תירוצים]
- ב. "אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא... דינר של נחשת - אינה מקודשת" - באיזה סיטואציה מדובר? [2 תירוצים]

7. כתבו לשמה ושלא מדעתה... (ט ע"ב)

- א. מה המקור לכך שצריך ששטר קידושין יכתב לשמה?
- ב. מה הדין במקרה ש"כתבו לשמה ושלא מדעתה" ומדוע?

8. "בכסף ב"ש אומרים בדינר וכו'" (יא ע"א)

- א. מה הטעם של שיטת ב"ש? [ציין 2 שיטות]

ב. "בנתיה דר' ינאי דקפדן אנפשייהו ולא מקדשי בפחות מתרבא דדינרי" – באיזה אופן/סיטואציה הן אינן מתקדשות בפחות מתרבא דדינרי (לשיטת רבי זירא)?

שאלות קצרות

1. "אי תנא קונה ה"א אפילו בע"כ תנא האשה נקנית דמדעתה אין שלא מדעתה לא" – על איזו קושיה בא תירוץ זה? (ב ע"ב)
2. להלן תירוץ שני של הגמרא לקושיה שהופיעה קודם לכן: "ואי בעית אימא: אי תנא קונה ה"א אפילו בע"כ תנא האשה נקנית דמדעתה אין שלא מדעתה לא". – מה היה התירוץ הראשון? (ב ע"ב)
3. כיצד ייטב הגמרא את הסתירה הלשונית בין הפסוקים הבאים: (ב ע"ב)
 - (1) "והודעת להם את הדרך ילכו בה"
 - (2) "בדרך אחד יצאו אלך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך"
4. מהיכן הוכיחה הגמרא ש"תורה איקרי לשון נקבה"? (ב ע"ב)
5. "מניינא דרישא ... למעוטי חליפין" – מהיכן היה עולה על דעתי לכאורה לחשוב שאשה כן נקנית בחליפין? (ג ע"א)
6. "מניינא דסיפא ... למעוטי חליצה" – מהיכן היה עולה על דעתי לכאורה לחשוב שאשה כן נקנית בחליצה? (ג ע"ב)
7. מנין שמעשה הבת לאב? (ג ע"ב)
8. "ואיצטריך למכתב קידושיה לאביה, ואיצטריך למכתב מעשה ידיה לאביה" – מדוע צריך פסוק עבור הדין של "קידושיה לאביה" ולא ניתן ללמוד זאת מהדין של "מעשה ידיה לאביה"? (ד ע"א)
9. מדוע לא ניתן ללמוד קידושי כסף באמצעות קל-וחומר מאמה העבריה ("מה אמה העבריה שאינה נקנית בבליאה נקנית בכסף זו שנקנית בבליאה אינו דין שתקנה בכסף?") (ד ע"ב)
10. "ואיצטריך למיכתב ויצאה חנם, ואיצטריך למיכתב כי יקח איש" – מדוע לא מספיק רק הפסוק של "כי יקח איש"? (ד ע"ב)
11. "מילי דהאי שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד" – ולכן מה? (ה ע"א)
12. "ויהודה הוא רובא דעלמא"? – ולכן מה? (ו ע"א)
13. מה הדין כאשר מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו? (ו ע"ב ברש"י)
14. למסקנת הגמרא, האם במקרה של "הילך מנה ואקדש אני לך" מקודשת רק במקרה של "אדם חשוב"? (ז ע"א)
15. בהמה של שני שותפין, הקדיש חציה, וחזר ולקחה והקדישה, והמיר בה בהמה אחרת – האם תמורתה קרבה? (ז ע"א)
16. "חצייד בחצי פרוטה וחצייד בחצי פרוטה מהו" – מדוע שנחשוב שהאשה לא מקודשת? (ז ע"ב)
17. "שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו" – מדוע שנחשוב שהבנות מקודשות? (ז ע"ב)
18. באיזה הקשר נאמר: "אמר רב חמא: כל אשקויי אשקין לאו כלום הוא"? (ט ע"א)
19. באיזה הקשר נאמר: "הלכתא נינהו ואסמכינהו רבנן אקראי"? (ט ע"א)

20. האם מותר לכהן גדול לקדש בביאה? (י ע"א)
21. "איבעיא להו ביאה נשואין עושה או אירוסין עושה" – מאי נפקא מינה? (י ע"א)
22. "ובן בג בג סימפון בעבדים לית ליה: אי מומין שבגלוי הוא – הא קא חזי ליה, אי משום מומין שבסתר – _____" (יא ע"א)
23. "אמר רב אסי: כל כסף קצוב האמור בתורה – כסף צורי, ושל דבריהם – כסף מדינה" – מה החידוש בדברי רב אסי והרי תנינא: "חמש סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של אונס ושל מפתה, מאה של מוציא שם רע – כולם בשקל הקודש במנה צורי!" (יא ע"ב)
24. בספרי האחרונים דנו רבות להוכיח מסוגיות שונות שניתן לקדש אשה בלילה. הבא ממסכתנו הוכחה לכך שניתן לקדש אשה בלילה.

תשובות לשאלות הארוכות

תשובה לשאלה מס' 1:

- א. חופה: שתמא דגמרא – לא. רב הונא: כן.
חליפין: לא.
 ב. "ספר כריתות" – ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה.

תשובה לשאלה מס' 2:

- א. - אביי: יאמרו כסף מכניס כסף מוציא, סניגור יעשה קטיגור?
 - רבא: אמר קרא וכתב לה בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף
 - ולר' יוסי הגלילי דאפיק לה להאי קרא לדרשא אחרינא שאינה מתגרשת בכסף מנא ליה
 אמר קרא ספר כריתות ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה
 ב. מה להנך שכן ישנן בע"כ [וכ"ת, כסף נמי בע"כ באמה העבריה, באישות מיהא לא אשכחן]

תשובה לשאלה מס' 3:

- א. ותני סיפא מילתא דסתרא לה לרישא?
 ב. לתירוץ הראשון: לא הוּו קידושין.
 לתירוץ השני: ספיקא היא וחיישינן מדרבנן.
 [נתן הוא ואמר הוא – פשיטא דהוּו קידושין, נתן הוא ואמרה היא – נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא, ולא הוּו קידושין. ואב"א: נתן הוא ואמר הוא – מקודשת, נתנה היא ואמרה היא – אינה מקודשת, נתן הוא ואמרה היא – ספיקא היא וחיישינן מדרבנן.]

תשובה לשאלה מס' 4:

- א. כי שיטת שמואל היא (כפי שמוכח מנזיר) שידים שאין מוכיחות לא הויין ידיים.
 ב. הני לישני בתראי קמ"ל; הכא כתיב: כי יקח – ולא שיקח את עצמו, והכא כתיב: ושלחה – ולא שישלח את עצמו.

תשובה לשאלה מס' 5:

- א. אינה מקודשת. הטעם: "אשה" אמר רחמנא ולא חצי אשה.
 ב. "התם בהמה (ואין מעכב על ידו מלהתקדש) הכא דעת אחרת (חשובה כמותו המעכבת בדבר וזו לא נתרצתה אלא לחציה)".
 [ולכן: "התקדשי לי לחציי" אינה מקודשת והקידושין לא פושטין בכולה, ואילו ב"האומר רגלה של זו עולה" כולה עולה והקדושה פושטת בכולה]

תשובה לשאלה מס' 6:

- א. (1) הכא במאי עסקינן - דאמר במנה זו. (2) מונה והולך שאני, דדעתה אכוליה.
ב. (1) דיהביה ניהליה בליליא. (2) דאשתכח ליה ביני זוזי.

תשובה לשאלה מס' 7:

- א. הוייה ליציאה מקשינן מה יציאה בעינן לשמה אף הוייה בעינן לשמה
ב. מחלוקת; "אמר רב פפא: אימא טעמא דידהו, ואימא טעמא דידי; אימא טעמא דידהו: דכתיב ויצאה והיתה, מקיש הוייה ליציאה, מה יציאה לשמה ושלא מדעתה, אף הוייה נמי לשמה ושלא מדעתה; ואימא טעמא דידי: ויצאה והיתה, מקיש הוייה ליציאה, מה יציאה בעינן דעת מקנה, אף הוייה בעינן דעת מקנה"

תשובה לשאלה מס' 8:

- א. (1) שכן אשה מקפדת על עצמה ואין מתקדשת בפחות מדינר. [(2) טעם שנדחה: טעמייהו דבית שמאי - כדרב יהודה אמר רב אסי, דאמר רב יהודה אמר רב אסי: כל כסף (קצוב) האמור בתורה - כסף צורי, ושל דבריהם - כסף מדינה.]הלכך פרוטה לא מצית למימר לפי שהיא של נחושת ובצורי מטבע של נחושת ליכא ובקדושין כסף כתיב דהא קיחה קיחה גמירי וכיון דאפיקתיה מפרוטה אלמא מידי דחשיבות בעי אוקמוה אדינר] [(3) טעמייהו דבית שמאי - כדחזקיה, דאמר חזקיה: אמר קרא והפדה, מלמד, שמגרעת מפדיונה ויוצאה: אי אמרת בשלמא דיהב לה דינר, היינו דמגרעה ואזלה עד פרוטה, אלא אי אמרת דיהב לה פרוטה, מפרוטה מי מגרעה... וקידושי אשה לבי"ש נפקא להו מאמה העבריה, מה אמה העבריה בפרוטה לא מקניא, אף אשה בפרוטה לא מיקדשא... כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמה אדינר. (4) היינו טעמא דבי"ש, שלא יהו בנות ישראל כהפקר.
ב. (1) דקדשא בליליא (2) דשויה שליח

תשובות לשאלות הקצרות

1. "וניתני הכא האיש קונה!"
2. "משום דקא בעי למיתנא סיפא וקונה את עצמה בדידה, תנא נמי רישא בדידה". ["וניתני הכא האיש קונה! משום דקא בעי למיתנא סיפא וקונה את עצמה בדידה, תנא נמי רישא בדידה. וניתני האיש קונה ומקנה! משום דאיכא מיתת הבעל, דלאו איהו קא מקני, מן שמיא הוא דמקני לה. ואב"א: אי תנא קונה, ה"א אפילו בע"כ, תנא האשה נקנית, דמדעתה אין, שלא מדעתה לא".]
3. כאן בתורה שהיא נקבה וכאן במלחמה שזה שייך לזכרים.
4. מהפסוק "תורת ה' תמימה משיבת נפש".
5. "סי"ד אמינא, הואיל וגמר קיחה קיחה משדה עפרון, מה שדה מקניא בחליפין, אף אשה נמי מקניא בחליפין..."
6. "סד"א תיתי בק"ו מיבמה, מה יבמה שאינה יוצאה בגט - יוצאה בחליצה, זו שיוצאה בגט - אינו דין שיוצאה בחליצה..."
7. שנאמר "וכי ימכור איש את בתו לאמה", מה אמה מעשה ידיה לרבה, אף בת נמי מעשה ידיה לאביה.
8. "ואי אשמעינן מעשה ידיה, דקא מתזנא מיניה, אבל קידושיה דמעלמא קאתי לה. אימא דידה הו, צריכא".

9. "מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף תאמר בזו שאינה יוצאה בכסף".
10. "דאי כתב רחמנא כי יקח, הוה אמינא קידושין דיהב לה בעל - דידה הוה, כתב רחמנא ויצאה חנם".
11. ולכן אין חשש שיאמרו "שטר מוציא שטר מכניס קטיגור יעשה סניגור?", ולכן ניתן להקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה נמי בשטר [בניגוד לכסף שלא ניתן ללמוד שמתגרשת בכסף בגלל היקש יציאה להויה, כיוון שיאמרו סניגור יעשה קטיגור?]
12. לכן לא ייתכן לומר ש"האומר חרופתי" (בכל העולם) מקודשת בגלל שביהודה קורין לארוסה חרופה.
13. מקודשת.
14. כן.
15. לא.
16. "כיון דאמר לה חצי פרוטה – פסקה (והוה ליה כמקדש לחצאין)".
17. כי אולי בתר נותן ומקבל אזלין והאיכא ממונא.
18. ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא, אתאי ההיא איתתא, אמרה ליה: הב לי חד כסא, אמר לה: אי יהינא ליך מיקדשת לי? אמרה ליה: אשקויי אשקין,
19. תירוץ על הקושיה שבקטע הבא: "בשטר כיצד? כתב לו ... בתך מקודשת לי ... הרי זו מקודשת. מתקיף לה ר' זירא בר ממל: הא לא דמי האי שטרא לשטר זביני, התם מוכר כותב לו שדי מכורה לך, הכא בעל כותב בתך מקודשת ליי".
20. לא.
21. נפקא מינה ליורשה וליטמא לה ולהפר נדריה
22. "מאי נפקא ליה מיניה למלאכה קא בעי ליה לא איכפת ליה".
23. החידוש הוא בסיפא של דבריו ("ושל דבריהם כסף מדינה איצטריכא ליה דלא תנן, דתניא: התוקע לחבירו נותן לו סלע, ולא תימא מאי סלע? ארבע זוזי, אלא מאי סלע? פלגא דזוזא, דעבידי אינשי דקרו לפלגא דזוזא איסתירא").
24. ח ע"א – האי דינר של נחשת היכי דמי? אי דידעה ביה, הא סברה וקבלה! לא צריכא, דיהביה ניהליה בליליא; יא ע"א – מאי טעמייהו דב"ש? אמר רבי זירא: שכן אשה מקפדת על עצמה ואין מתקדשת בפחות מדינר. אמר ליה אביי: אלא מעתה, כגון בנתיה דר' ינאי, דקפדן אנפשיהו ולא מקדשי בפחות מדינר, הכי נמי דאי פשטה ידה וקבלה חד זוזא מאחר, הכי נמי דלא הוה קדושין! א"ל: פשטה ידה וקבלה לא קאמינא, כי קאמינא. דקדשה בליליא; אי נמי, דשויה שלית.